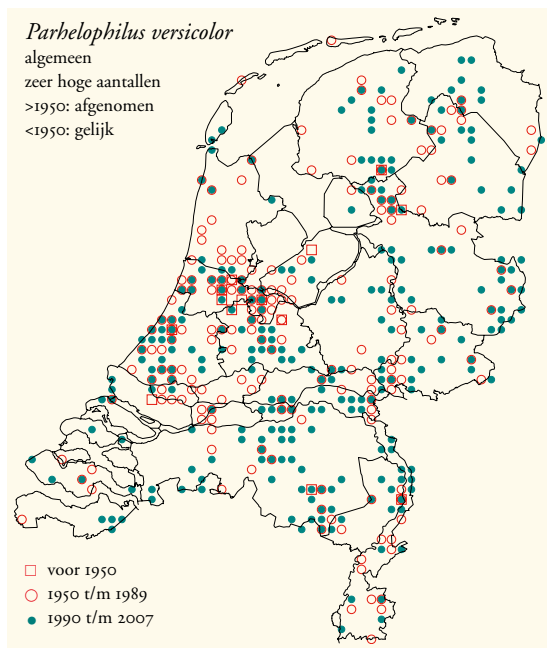

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa en Noord-Afrika tot West-Siberië en Centraal-Azië. In Europa van Zuid-Scandinavie en Midden-Engeland tot Portugal en Turkije. Algemeen in heel Nederland, algemener in kust- en rivierengebied. Sinds 1950 afgenomen. Waarschijnlijk een generatie.

Ecologie

De grootste aantallen vinden we in moerassen, sloten en plassen met oever- en watervegetatie met overjarige lisdodde. In moerassen ook verder van lisdodde aan te treffen, maar dan in lagere aantallen. Imago's zonnen op bladeren van oeverplanten en foerageren op diverse soorten bloemen. Mannetjes zoeken tijdens lage, snelle en grillige vluchten tussen planten naar vrouwtjes. Baltsgedrag is niet bekend. De larve leeft onder water in rottende plantenresten tussen de bladscheden van lisdodde. In Nederland zijn larven en

poppen eind april en begin mei gevonden (pers. obs. J. van Steenis). Verpopping gebeurt boven water tussen de bladscheden of in oude bloeistengels van lisdodde (HARTLEY 1961).

Summary – Common. Decreased since 1950. Various types of marshes, mostly with *Typha*.

Pelecocera Bijsprietjes

WR

Zeer kleine tot kleine slanke vliegjes (4-5 mm) met dikke staafvormige antenneborstel ingeplant op de tophoek van het derde antennelid. De ogen van het mannetje raken elkaar niet.

Taxonomie en determinatie

Volgens recente inzichten zouden ook *Chamaesyrrhus*-soorten tot *Pelecocera* moeten worden gerekend (STÄHL ET AL. 2004, THOMPSON 2004), maar dit wordt nog niet algemeen gevolgd. In afwachting van meer consensus volgen we hier nog de traditionele opvatting van het genus. De Nederlandse soort is te determineren met alle gangbare tabellen.

Verspreiding

Holarctisch genus met klein aantal soorten. Er zijn twee soorten beschreven in het palaarctische gebied. Een hiervan komt in Nederland voor, de andere, *P. latifrons* Loew, 1856, is een Zuidoost-Europese soort (PECK 1988).

Ecologie

De vliegen bezoeken bloemen, de larve is onbekend.

Pelecocera tricincta Bijsprietje

WR

Kleine, slanke vliegen met brede vlekken op rugplaatje 2 en banden (manneltje) of vierkante vlekken (vrouwtje) op rugplaatjes 3-4. Lengte 4-5 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot aan het Baikalmeer. In Europa van Midden-Zweden tot in Spanje en van Zuid-Engeland tot Polen en Griekenland.

In Nederland vrij zeldzaam in het binnenland en duingebied ten noorden van de Hondsbossche Zeewering inclusief de Waddeneilanden. Zeldzaam in Zuid-Limburg. In 2005 was hij zeer talrijk in het duingebied tussen de Hondsbossche Zeewering en het Noordzeekanaal. Het aantal waarnemingen, net als het aantal exemplaren per waarneming, verschillen sterk van jaar tot jaar. Jaren met relatief veel waarnemingen zijn 1916, 1967, 1988 en 2005.

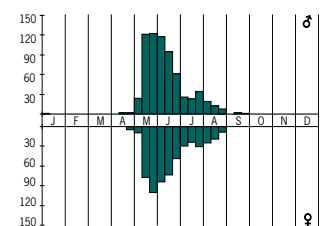
Twee overlappende generaties. In 2005 is de laatste waarneming gedaan op 13 oktober, hetgeen op een opportunistische derde generatie zou kunnen wijzen.

Ecologie

Droge dennenbossen op arme zandgrond, meestal in bosranden en op overgangen tussen heide of voedselarm grasland op zandgrond en dennenbos. In droog dennenbos

Parhelophilus versicolor
manneltje

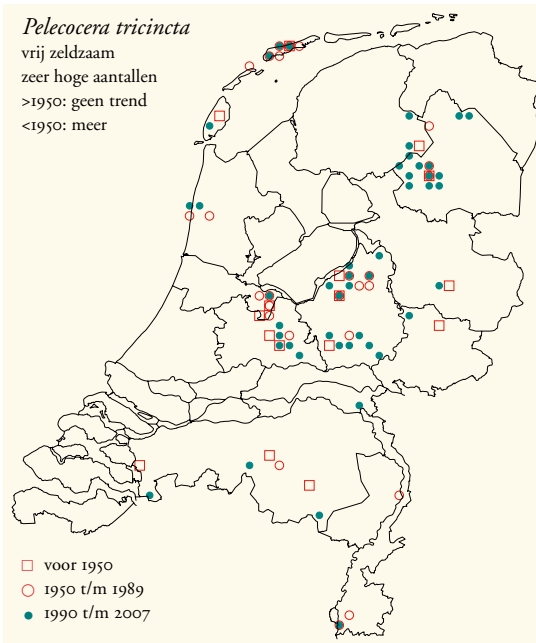
Parhelophilus versicolor

Vier exemplaren van *Pelecocera tricincta* op de bloem van een gele composiet. Twee ervan laten de maaltijd even links liggen voor een paring. Deze soort kan vrij talrijk zijn bij heide en naaldbos, maar het is nog geheel onbekend waar de larven leven.

Pelecocera tricincta

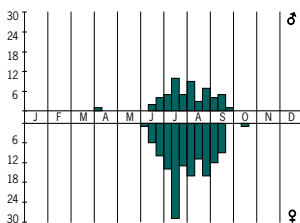
vrij zeldzaam
zeer hoge aantallen
>1950: geen trend
<1950: meer

bloeien maar weinig bloemen in de vliegperiode van *P. tricincta*; het voorkomen (en zeker het vinden) zou daarom wel eens bepaald kunnen worden door de plaatsen waar bloemen staan. *Pelecocera tricincta* vliegt laag tussen de vegetatie en bezoekt gele composieten of bloeiende struikheide. Mannetjes zitten op de kroonblaadjes met de kop naar het hart van de bloem te wachten tot er een vrouwtje komt eten. Dan bespringen een of meerdere mannetjes het vrouwtje (zie ook KEHLMAYER 2002A). De paring vindt plaats op de bloem. Zowel mannetjes als vrouwtjes rusten regelmatig met de kop omlaag op grassprietten. Eileg is nooit waargenomen.

De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Scarce. More common before 1950, no trend since. Dry coniferous forest and heathland. Most records from yellow Asteraceae.

Pelecocera tricincta

Pipiza Platbekken

TZ

Kleine tot middelgrote, overwegend zwarte zweefvliegen (5-10 mm) met een vlak gezicht. Achterlijf met doorgaans een, soms geen of twee paar gele (soms wittige) vlekken op rugplaatjes 2(-3) en buikplaatje 2 vaak geel. Vleugels veelal met een donkere vlek in het midden. Antennes donker, het derde lid nooit verlengd. Voorhoofd bij de antenne-inplanting vooruitspringend en bij de vrouwtjes meestal met duidelijke stofvlekken.

Taxonomie en determinatie

Determinatie van *Pipiza*-soorten is berucht, omdat veel soorten uitsluitend op kleurkenmerken gedetermineerd kunnen worden die sterk variabel blijken te zijn. Daarbij komt dat verschillende auteurs elkaar op sommige punten tegenspreken. Een praktisch probleem is dat bij verse exemplaren de verdonkering op de vleugeleen belangrijk determinatiekenmerk vaak nog afwezig is. Anders dan bij andere Pipizini bieden ook de mannelijke genitaliën weinig uitkomst.

Deze problemen hebben ons ertoe gebracht determinaties van *Pipiza* volgens een eigen tabel te verrichten (BARENDREGT & ZEEGERS 2005), die gebaseerd is op Van der Goot (1981); voor mannetjes is deze gebaseerd op Violovitsh (1985), aangevuld met Stubbs & Falk (2002) (*P. fenestrata*). Vijf min of meer zeldzame inheemse soorten bleken bij herdeterminatie goed herkenbaar, te weten *P. austriaca*, *P. festiva*, *P. lugubris*, *P. luteitarsis* en *P. quadrimaculata*. *Pipiza fenestrata* is volgens ons een goede soort. Tenslotte lijkt er tussen de algemeenste soorten *P. bimaculata* en *P. noctiluca* niet meer dan een diffuse grens te trekken. Verlinden (1991) geeft van alle soorten goede figuren van naar onze mening karakteristieke exemplaren. Onze interpretatie van de diverse soorten lichten wij bij de soortbesprekingen toe. Taxa die wij niet als soorten erkennen zijn *P. signata* en *P. notata* (naar onze mening vermoedelijk beide synoniemen van *P. bimaculata*).

Met de opname van veldwaarnemingen (niet ondersteund door collectie-exemplaren) zijn we terughoudend geweest: alle veldwaarnemingen van zeldzame soorten buiten het bekende verspreidingsgebied of de bekende vliegtijd zijn niet opgenomen.

Verspreiding

Holarctisch genus, met in het palearctisch gebied 20-25 soorten. Hiervan zijn zo'n tien soorten alleen uit Siberië bekend (VIOLOVITSH 1985) en vijf soorten uitsluitend uit Japan (PECK 1988). Een uit Siberië beschreven soort (*P. accola* Violovitsh, 1985) is inmiddels in Europa gevonden (WOLFF 1998A). Uit Noord-Amerika zijn elf soorten bekend (COOVERT 1996), uit Europa ongeveer tien, uit Nederland acht.

Ecologie

De vliegen zitten met de vleugels in een V-vorm gespreid op bladeren van bomen en struiken, of ook, maar minder, tussen kruiden en op bloemen. Er worden meer vrouwtjes dan mannetjes waargenomen. Zweefgedrag is alleen bekend van *P. luteitarsis*. Mannetjes van andere soorten maken snelle, grillige patrouillevluchten langs struiken of dicht boven de